

Asia: VN/10384/2019 VM212:00/2018

Lausuntopyyntö järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämisestä ja yhdenmukaistamisesta

1 Taustatiedot

Valitse sopivin vaihtoehto

Valtionapuviranomainen

2 Ehdotukset järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi

Ehdotus 1: Valtionavustustoiminnassa siirrytään uuteen, valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaisuutta edistävään toimintamalliin.

Tuotonjakoministeriöt siirtyvät valtionavustustoiminnan uuteen toimintamalliin ja ottavat käyttöön sitä tukevat valtionavustustoiminnan verkkopalvelut. Tuotonjakoministeriöt siirtyvät toimintamalliin kehittämisprojekteissa siten, että verkkopalvelut ovat kaikkien käytössä vuoteen 2024 mennessä. Valtionavustuskäytännöt yhdenmukaistetaan valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaiseksi.

Järjestelmien ja käytänteiden yhdistäminen on hyvä ja kannatettava asia. Digitaalisen järjestelmän laatimisessa on huomioitava selkokieliyys ja tarkat ohjeet asiointissa ja se, että järjestelmiä kehitetään käyttäjiä kuullen. Yhdistämisen tulee selkeyttää, ei vaikeuttaa asiointia.

Tasa-arvoisuuden näkökulmasta tulee huolehtia, että digitaalisuuden vaatimus ei syrjäytä hausta niitä toimijoita, joilla ei ole riittäviä digitaalisen hakemisen edellytyksiä. Näille toimijoille on tarjottava vaihtoehtoiset kanavat tai riittävä digituki. Muutoinkin on huolehdittava, että tulevaisuudessa avustusten haku ei edellytä ammattimaisuutta ja samalla karsi hauista pois niitä kansalaisjärjestötoimijoita, joilla ei ole resursseja vaativiin hankehakuihin. Lainsäädäntöön tulee kirjata velvoite hakijoiden tukeen ja opastukseen

Ehdotus 2: Valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta suunnitellaan yhdessä uudella tavalla.

Tuontajakoministeriöt hyödyntävät valtionavustuksia ja niiden käyttöä koskevaa tietoa uudella tavalla valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa, kuten valtionavustusten kohdentamisessa. Sitä varten tuontajakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusprosessejaan ja käyttävät yhteisiä verkkopalveluja. Järjestöt ja valtionapuviranomaiset suunnittelevat valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta yhdessä uudessa toimintamallissa, mikä edistää ennakoitavuutta ja jatkuvuutta ja auttaa ottamaan toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset entistä paremmin huomioon.

Järjestöjen osallistaminen tuontajakoministeriöiden kanssa siihen millaisiin yhteiskunnallisiin päämääriin valtionavustuksilla rahoitetulla toiminnalla tai hankkeella on tarkoitus vastata, on välttämätöntä. Olisi hyvä, että yhteinen suunnittelu aloitetaan jo ennen valtionavustus-ohjelmien valmistelua ja valtionavustushakujen julkaisua.

Esitys, että valtionapuviranomaiset ja järjestöt tekevät uudenlaista yhteistyötä myös verkostoissa, jotka perustetaan valtionavustustoiminnan uudessa toimintamallissa, on hyvä. Keskeistä on huolehtia, että maakuntien keskeiset toimijat, verkostojärjestöt ovat mukana niissä suunnitteluprosesseissa, joissa määritellään mihin yhteiskunnallisiin päämääriin hankehakuja ja valtionavustuksia suunnataan. On myös tärkeää, että valtionavustus-toiminnan uuteen toimintamalliin liittyvissä verkostoissa on riittävä maakunnallisten toimijoiden edustus. Näin voidaan huolehtia siitä, että alueelliset erot tulevat huomioiduksi hanketoiminnan kehittämisessä. Edustuksista päätettäessä tulee huomioida myös saamelaiset

Ehdotus 3: Valtionavustustoimintaan osallistuvien toimielinten tehtäviä ja toimintatapoja yhdenmukaistetaan.

Tuontajakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusten arviointiin ja valtionavustustoimintaan liittyvien neuvottelukuntien, toimikuntien ja jaostojen tehtäviä ja toimintatapoja soveltuvin osin. Tehtävien ja toimintatapojen painopiste on jatkossa valtionavustuspolitiikan arvioinnissa, valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa ja yhdenmukaisten valtionavustuskäytäntöjen jatkuvassa kehittämisessä. Tarkoituksena on lisätä valtionapuviranomaisten ja järjestöjen välistä viestintää ja vuorovaikutusta.

Muodollisten kuulemisten sijaan tai ohella olisi tärkeää mahdollistaa erilaisissa kanavissa jatkuva kuuleminen ja keskustelun käyminen erilaisilla kokoonpanoilla. Näin mahdollistetaan myös pienien tai erikoisalojen järjestöjen kuuleminen.

Neuvottelukuntien tehtävien tarkastelu ja eriyttäminen rahoitustehtävästä on hyvä asia. Toimikuntien nimeämisessä tulee huomioida kaikkien maakuntien ja saamelaisten edustus.

Ehdotus 4: Järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjä yhdenmukaistetaan mahdollisuuksien mukaan.

Tuontajakoministeriöt yhdenmukaistavat järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjään.

Yleisavustuksilla rahoitetaan järjestöjen varsinaisen toiminnan bruttokustannuksia. Tuotonjakoministeriöt luovat yhteisen tavan arvioida, miten järjestön kokonaisvarallisuus vaikuttaa valtionavustusten harkinnassa ja myöntämisessä. Tuotonjakoministeriöiden erilaisia omarahoituskäytäntöjä selvitetään lisää ennen ehdotuksen toteuttamista.

Yhtenäistäminen on tärkeää ja myös hakujen aikataulutusta on syytä miettiä loppukäyttäjän eli järjestön arjen näkökulmasta. Yhtenäistämässä olisi hyvä huomioida myös yhteensovittaminen ESR-rahoitukseen. Rahoitusehdoissa olisi huomioitava järjestöjen omarahoitusvaade. Omarahoitusvaade voi keskittää valtion tuen vain suurten järjestöjen käyttöön. Kaikkinainen rahoituksen ja tilinpidon yksinkertaistaminen on tärkeää erityisesti pienten järjestöjen kannalta.

Ehdotus 5: Järjestöjen toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt soveltavat mahdollisimman yhdenmukaisia toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita harkitessaan ja myöntäessään yleisavustuksia järjestöille. Perusteita arvioidaan sekä suunnitellun että toteutuneen toiminnan perusteella. Tuotonjakoministeriöt päättävät, kuinka ne soveltavat arviointiperusteita mahdollisine painotuksineen päätöksenteossa.

Ei kommenttia

Ehdotus 6: Järjestöille voidaan myöntää kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti.

Tuotonjakoministeriöt voivat myöntää järjestöille yksi- tai kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti. Kahdeksi vuodeksi kerrallaan myönnetty yleisavustus ei poista sen saajan vuotuista raportointivelvollisuutta. Järjestöt voivat hakea ensimmäiset kaksivuotiset yleisavustukset vuoden 2024 valtionavustushauissa. Kaksivuotiset yleisavustukset rahoitetaan valtion yhden vuoden talousarviosta.

Toiminnan turvaamisen näkökulmasta kaksivuotinen avustus hyvä asia ja yksinkertaismamismalleja EU-ohjelmärahoitusmallin mukaisesti olisi hyvä harkita käytettäväksi.

Ehdotus 7: Järjestöt välittävät valtionavustuksia edelleen siirron saajille mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla.

Valtionavustusten edelleen välittäminen perustuu tuotonjakoministeriöissä valtionavustuslain uudistamisen yhteydessä laadittavaan tulkintaohjeeseen. Tuotonjakoministeriöiden valtionavustusehdot ja -rajoitukset sekä delegointisopimusmallit yhdenmukaistetaan. Samalla varmistetaan, että siirron saajille edelleen välitettyjen valtionavustusten käyttöä koskeva tieto on avointa ja läpinäkyvää valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaisesti.

Ei kommentoitavaa

Ehdotus 8: Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä.

Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä järjestämällä sen tiimityönä. Taloustarkastuksen tehtävät on myös perusteltua yhdenmukaistaa vastuineen tuotonjakoministeriöissä. Järjestöjen taloutta ja toiminnan tai hankkeen tuloksellisuutta sekä toimintaympäristömuutoksia koskevaa tietoa hyödynnetään entistä laajemmin valtionavustusprosessien eri vaiheissa.

Ei kommentoitavaa

3 Valtionavustustoiminnan kehittäminen

Yleiset huomiot Järjestöjä koskevat valtionavustuskäytännöt: Ehdotukset niiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi -julkaisusta

-

Valtionavustustoiminnan kehittämistä koskevat yleiset huomiot

Toimintaa kehitettäessä on tärkeää kuulla järjestöjä valmistelun kaikissa vaiheissa. Uudistuksessa tulee myös erityisesti huolehtia myös pienten järjestöjen asema. Yhtenäisiä periaatteita luotaessa väljyyttä tulee jättää niin, että alueelliset erityispiirteet voidaan rahoituksessa huomioida mm. Lapissa digi-osaamisesta ja teknologiapuutteista johtuen digitaalisten järjestelmien käyttö voi olla haastavaa erityisesti harvan asutuksen alueella, jossa kirjastot ja vastaavat palvelupisteet ovat vähänä. Pitkät välimatkat lisäävät myös merkittävästi kustannuksia hankkeissa ja järjestöjen toiminnassa.

Valtionavustustoimintaa kehitettäessä on varmistettava, että maakuntien verkostojärjestöt ja vastaavat toimijat saavat yleisavustuksen toimintansa mahdollistamiseen. Näin luodaan laajemmin toimintaedellytykset alueiden pienillekin toimijoille, jotka tarvitsevat lähellä olevaa tukea ja ohjausta valtionavustusten hakuun.

Kauhanen Ritva
Lapin liitto